

Skötselplan för naturreservatet Pennebo i Laholms kommun.

---

1. Syfte med säkerställande och skötsel

Syftet är att bevara värdefulla lövskogar och våtmarker med dess flora och fauna. Särskilt skyddsvärt är al- och björksumpskogen samt förekomsten av de ädla lövträden ek, ask och bok. Livsmiljöerna för hotade och hänsynskrävande arter ska säkerställas och förbättras.

Syftet ska nås genom att:

- avveckla barrbestånden och omföra dessa till löv
- kontinuerligt röja inkommande gran i hela reservatet
- ställvis friställa gammal grov ek
- lämna området i övrigt för fri utveckling så att mängden död ved och inslag av gamla trad kan öka
- återställa den naturliga vattenregimen

Om kunskapen om hotade och hänsynskrävande arter i reservatet ökar skall detta beaktas i den löpande skötseln.

2. Beskrivning

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Pennebo
Skyddsform	Naturreservat
Län	Halland
Kommun	Laholm
Församling	Hasslöv
Naturgeografisk region	8 Nordöst-Skånes skogslandskap
Fastighet	Ekered 7:3
Areal	35,3 ha
Karta	Ekonomiska kartan 4COF
Markägare	Naturvårdsfonden
Förvaltare	Länstyrelsen

2000-09-22

Markslag och naturtyper (ha)

Skog	
Lövsumpskog	13,8
Boskog	1
Lövblandskog	6
Granskog	2,3
Larkskog	1,2
Våtmark	
Mosse	5
Mad	6

Prioriterade bevarandevarden

Naturtyp lövsumpskog, boskog, svagt välvd mosse, mad vid rinnande vatten
Naturtyp i Eu:s habitatdirektiv - Skogbevuxen myr (91D0), Lövsumpskog av fennoskandisk typ (9110), Boskog av fryle-typ (9110)
Landskapselement död ved (högstubbar, lövlågor) sockelbildningar, back, översilningsmark, jordkallare
Arter – gullpudra, småvänderot, kärrfibbla, backbrasma, grova ekar

2.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Reservatet omfattar delar av Pennebo samt mark tillhörande det gamla torpet Kjerstinsbygget. Gården Pennebo skiftades aldrig, men 1813 utfördes en agomätning och rågångsutstakning. Enligt denna kalla utgjorde stora delar "torfmosse" där marken sannolikt hade en större markfuktighet än idag. Området som idag är planterat med gran nyttjades som "höstmark", en mark där hö skördades.

Nästa dokumenterade tidsepok är från 1922 då haradskartan upprättades. Utmed backen stod lövträden glest och denna fuktiga mark brukades som sidvallsang. De flerstammiga björkarna vittnar om havd, då man med stor sannolikhet utnyttjade även träden, sk stubbskottsbruk. Inom reservatets gränser låg två åkertegar tillhörande respektive gård. På den ena teggen står idag ett planterat lärkbestånd medan den andra är igenväxt av naturligt förnygrad lövskog. Förutom nämnda barrplanteringar har inget skogsbruk av omfattning bedrivits i området.

I dammen söder om Kyrkmossen misstänker man att Bolmenöring finns kvar i sitt sista beståndet i Sverige. Forskning pågår för att utreda artens förekomst. I syfte att radda denna art samt laxöring undan försurning inledde man i slutet av 1980-talet kalkningsinsatser dels med doserare i backen dels med våtmarkskalkning utmed bäcken.

2000-09-22

2.3 Beskrivning av bevarandevärden

Biologiska och hydrologiska bevarandevärden

Området utgörs av sammanhängande lövskogar av varierande slag. Utmed backen växer alsumpskog med inslag av hassel i buskskiktet och kärrfibbla, gullpudra, bäckbräsmå och småvänderot i faltskiktet. En del av de medelåldriga klibbalarna har sockelbildningar. Denna del är avgränsad som nyckelbiotop. I den knappt hundraåriga bokskogen finns en del död ved i form av högstubbar och lågor vilka är gynnsamma livsmiljöer för hotade och hansynskravande lavar, mossor och vedlevande insekter. Den övriga lövskogen karakteriseras av gamla vidkroniga ekar och askar på torrare marker och björk i de fuktigare. Markvattnet är rörligt och tränger fram på ett flertal ställen och ger på så sätt upphov till kallor och översilning. Utanför reservatet finns flera nyckelbiotoper och sumpskogar.

Kyrkmossen är en svagt välvd mosse med vegetationstypen "Tallskogsbevuxen rismosse av västlig typ", som är representativ för länet. Hydrologin är intakt i området. Mossen, maden utmed rinnande vatten och sumpskogarna ingår i länets våtmarksinventeringsklass 2, värdefullt objekt.

Kulturhistoriska bevarandevärden

Ruiner efter torpet finns kvar än idag, runt omkring det står fyra askar och en ek. Intill det ligger en mycket välbevarad, stenbyggnad sannolikt en jordkällare. Framför den växer hasselbuskar och en bit bort snödroppar. I lövskogen ligger gamla odlingsrösen och stengärdesgårdar som minner om äldre tiders markanvändning,

Prioriterade bevarandevärden

Bevarandet av alsumpskogen med dess livsmiljöer för en mängd olika arter utgör högsta prioritet. Genom att återställa vattenregimen i detta området och sedan lämna det för fri utveckling ökar man möjligheterna för naturvärdena att utvecklas ytterligare.

Litteratur:

Andersson, L. & Löfgren, R. 1999. Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker – Kriterier för naturvardering, skydd och skötsel. Naturvårdsverket. Opublicerad.

Bengtsson, S. 1988. Naturvårdsprogram för Hallands län. Del 1. Laholms kommun. Information från Länsstyrelsen. Rernissutgåva.

Forslund, M. & Rundlöf, S. 1984. Inventering av våtmarker i Hallands län. Länsstyrelsen i Hallands län, meddelande 1985:1.

Fritz, O. 1996. Inventering av skogliga nyckelbiotoper inom naturskyddade områden i Hallands län 1995. Del 1. Södra landsdelen. Länsstyrelsens meddelande 1996:10.

2000-09-22

Löfroth, M. mfl. 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverkets förlag.

Widerströrn, I. 1988. Områden av riksintresse – Friluftsliv – Hallands län. Länsstyrelsen i Hallands län. Meddelande 1988:18.

3. Indelning i skötselområden

1. Skog och våtmarker med i huvudsak fri utveckling, inom vit linje.
  2. Gran- och lärkplanteringar, svartstreckat
- A, B, C anger olika delområden inom skötselområde 1. Syftar till restaureringsplanen.

skala 1:10 000

2000-09-22

4. Mål och föreskrifter för skötselområden

4.1 Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

- Fri utveckling av skogen och våtmarkerna utan inslag av gran. Därmed ökar mängden död ved och gamla trad vilka är gynnsamma livsmiljöer för hotade och hansynskravande arter.
- Naturtypen lövsumpskog ska ha en areal om minst 13 ha.
- Ekarna vid vägen ska få vaxa utan skuggande effekt från omgivande trad och buskar.
- Våtmarkskalkningen i åtminstone sumpskogen utmed Pennebobacken ska upphöra eller inskränkas.

4.2 Skötselområde och föreskrifter för skötsel

Lövskog och våtmarker

- Fri utveckling av skog utan inslag av gran. Befintliga och nyinkommande granar ska återkommande röjas. Gamla stora granar ringbarkas och lämnas. Yngre granar tas ned, kvistas och lämnas kvar.
- Utmed vägen i västra delen av reservatet står tre gamla och vidkroniga ekar. De ska få utrymme att utvecklas utan skuggande effekt från omgivande trad och buskar. Runt ekarna röjes så att inga trad och buskar finns inom kronprojektion. Kontinuerligt ses några yngre ekar ut och sköts på samma sätt så att ett generationsglapp ej uppstår.
- Vattenregimen ska i möjligaste mån återställas till ett naturligt tillstånd. Detta åstadkommes genom att på lämpliga ställen damma diken. I ett första skede dämmer man på ett fatal ställen. Successivt dämmer man även de andra.
- Alternativa kalkmaterial eller kalkområden (utanför reservatet) tas fram för att minska kalkningens negativa effekter på sumpskogen.

Gran- och lärkplantering (40 respektive ca 80-åring)

- Gran- och lärkbestånden ska på sikt omföras till lövskog. Gran- och lärkplanteringarna ska i första skedet gallras och kanthuggas för att gynna uppkomst av löv. Spara alla döda och levande lövtrad och buskar och lämna riset. I ett andra steg ska granarna och lärken avvecklas helt. Lämna riset. Eventuellt behövs en markbearbetning för att gynna lövet. Dessa områden ska återkommande röjas på nyinkomna barrträd.

2000-09-22

4.3 Restaureringsplan

Delområden redovisas på skötselplanekartan.

Skötsel- omr:	Del- omr:	Restaureringsåtgärder:	Prioritet
2		Gallring i barrbestånden. <i>Åtgärd 1.</i>	1
1	A	Påbörja återställning av vattenregimen genom dämning av diken. Vid nyckelbiotopen. <i>Åtgärd 2.</i>	1
	B	I övriga delar av reservatet. <i>Åtgärd 3.</i>	2
1	C	Friställning av ekar. <i>Åtgärd 4.</i>	1

5. Friluftsliv och turism

Syftet med friluftslivet i området är att bjuda på fina naturupplevelser liksom att öka kunskapen om sumpskogar och våtmarker med dess naturvärden,

Reservatet är från flera håll tillgängligt från bilväg. En enkel *informationsskylt* om reservatet ska tas fram.

På grund av områdets ringa storlek, lättillgänglighet från bilväg samt i vissa områden en känslig hydrologi är anläggning av strövstigar onödigt.

6. Tillsyn, dokumentation och uppföljning

Uppföljning av skötsel mål görs i samband med uppföljningen av kvalitetsmålen vilket bör utföras vart tionde år.

En gemensam uppföljningsplan ska tas fram för länets reservat vilken kommer att innefatta metodik och val av organismer mm som ska följas upp.

Uppföljning och dokumentation utförs av länsstyrelsen.

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för att regelbunden tillsyn av reservatet sker.

2000-09-22

7. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

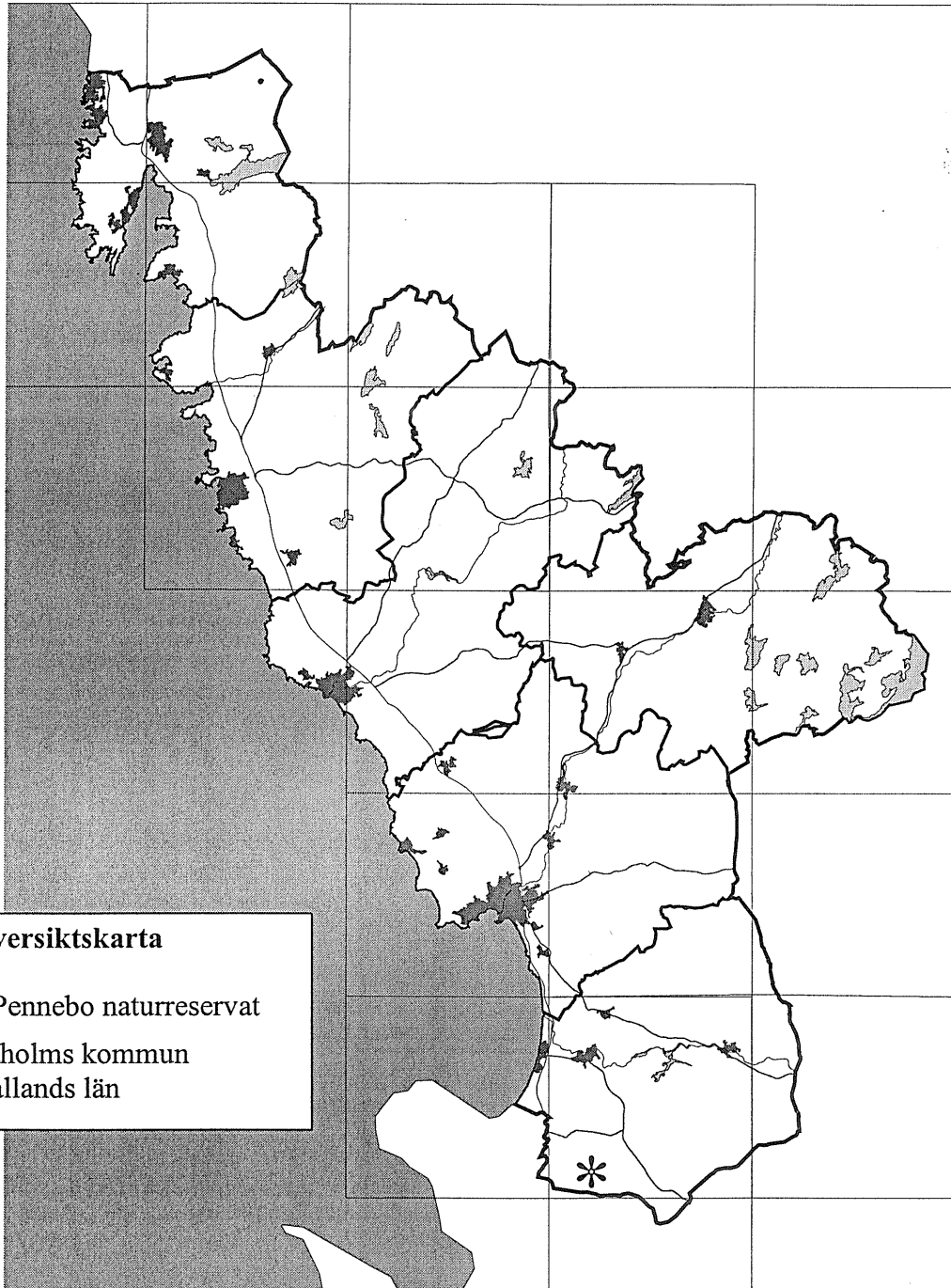
Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finansiering
Restaureringsåtgärd 1	Inom fem år	Skötselområde 2	Länsstyrelsen	1	Vårdanslaget/Självfinansierande
Restaureringsåtgärd 2 - 4	Inom fem år	Skötselomr 1	Länsstyrelsen	1/2	Vårdanslaget
Röjning av gran	Vart tionde år	Hela reservatet	Länsstyrelsen	2	Vårdanslaget
Avverkning av barrbestånden	Så snart de nått massavedsdimension	Skötselområde 2	Länsstyrelsen	1	Självfinansierande

8. Finansiering

Åtgärd	Finansiering
Utmärkning av reservatets gränser	Vårdanslaget
Informationsskylt	Vårdanslaget
Skötselåtgärder, se sammanfattning skötselåtgärder	Vårdanslaget/Självfinansierade
Uppföljning och dokumentation	Vårdanslaget

2000-09-22

Översiktskarta

*Pennebo naturreservat
Laholms kommun
Hallands län